

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ส่วน แต่ละส่วนมีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1

ศึกษาพัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร ทางวิชาการ และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2531 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แล้วทำการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ในรูปของความเรียง

ส่วนที่ 2

ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จากกลุ่มประชากร

1. ประชากร ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 146 โรงเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 146 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 134 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.78
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
5. การนำเสนอข้อมูล โดยการนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จากกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา 40 โรงเรียน
 - 1.1 แบ่งตามขนาดของโรงเรียน ได้ดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มาก	จำนวน	1	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่	จำนวน	3	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง	จำนวน	21	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	จำนวน	12	โรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาก	จำนวน	3	โรงเรียน

1.2 แบ่งตามลักษณะของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใต้ดังนี้

อำเภอเมืองสิงห์บุรี	จำนวน	8	โรงเรียน
อำเภอกาญจนาภิเษก	จำนวน	5	โรงเรียน
อำเภอท่าช้าง	จำนวน	2	โรงเรียน
อำเภอบางระจัน	จำนวน	8	โรงเรียน
อำเภอพรหมบุรี	จำนวน	6	โรงเรียน
อำเภออินทร์บุรี	จำนวน	11	โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ สมุคบันทึกการประชุมประจำเดือน สมุคบันทึกการประชุมทางวิชาการ สมุคนิเทศการศึกษา สมุคตรวจเยี่ยม แผน/โครงการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ อนุญาตให้ศึกษานิเทศก์อำเภอมาร่วมประชุมรับฟังการชี้แจงวิธีการศึกษาเอกสาร และให้ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกอำเภอ ช่วยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่

5. การนำเสนอข้อมูล โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ส่วนที่ 1 พัฒนา การในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

การศึกษาพัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ใต้ทำการศึกษาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึง ปีงบประมาณ 2531 โดยใต้ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี และการสนองตามนโยบาย

จากการศึกษานโยบายการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2531 พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้มีนโยบายส่งเสริมการนิเทศการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ

ปีงบประมาณ 2527 มีนโยบายว่า "ปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปโดยทั่วถึง"

ปีงบประมาณ 2528 มีนโยบายว่า "ปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาโดยการจัด ประชุม สัมมนา ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และจัดทำเครื่องมือนิเทศ"

ปีงบประมาณ 2529 มีนโยบายว่า "ปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษา โดยการจัดประชุม สัมมนา ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และจัดทำเครื่องมือนิเทศ" และ "เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้เป็นที่น่าพอใจของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเน้นให้ใช้แผนการสอน คู่มือครู อุปกรณ์การเรียนการสอน มีการสอนซ่อมเสริม และให้มีการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง"

ปีงบประมาณ 2530 มีนโยบายว่า "เร่งรัดการควบคุม กำกับ คุดูแลและนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของทุกระดับอย่างจริงจัง โดยเน้นการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน และนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างประหยัด"

และปีงบประมาณ 2531 มีนโยบายว่า "เร่งรัด กำกับ ติดตามและนิเทศการจัดการเรียนการสอนชั้นอนุบาล/เด็กเล็ก ให้เป็นที่น่าพอใจตามรูปแบบการจัดบริการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โดยเป็นการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ" และ "ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการนิเทศภายในโรงเรียน"

หากพิจารณานโยบายของแต่ละปีแล้วจะพบว่า ในปีงบประมาณ 2527 เป็นนโยบายที่ส่งเสริมการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไป ยังมีได้เฉพาะเจาะจงลงไปเพื่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และในปีต่อ ๆ มาเริ่มเน้นลงไปเพื่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยให้มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของทุกระดับอย่างจริงจัง และในปีงบประมาณ 2531 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ชัดเจนที่สุด

ในการสนองตอบนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีนั้น พบว่า
ในแต่ละปีงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้จัดให้มีงาน/โครงการ
ที่ตอบสนองนโยบาย

ปีงบประมาณ 2527 งาน/โครงการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน เน้นหนักทางด้านงานวิชาการหรือการเรียนการสอน และการพัฒนา
บุคลากร ได้แก่ โครงการอบรมผู้บริหารโรงเรียน งานนิเทศติดตามผลการเตรียมการ
ก่อนเปิดภาคเรียน โครงการนิเทศและติดตามผลการจัดการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี
การตรวจเยี่ยมโรงเรียนของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี งานประชุม
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ งานประชุมอบรมครูของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความสามารถในการ
ปฏิบัติงานตามหน้าที่ และส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในทุกระดับ

ปีงบประมาณ 2528 งาน/โครงการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน เน้นหนักทางด้านงานวิชาการหรือการเรียนการสอน และการพัฒนา
บุคลากร ได้แก่ โครงการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน โครงการเตรียมความพร้อมก่อน
เปิดภาคเรียน โครงการนิเทศติดตามผลการจัดการประถมศึกษา โครงการนิเทศและ
ตรวจเยี่ยมโรงเรียน โครงการประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โครงการพัฒนา
ประธานกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน โครงการประชุมสัมมนาครูวิชาการกลุ่ม
โรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจในการ
ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับในทุกระดับ และยังเป็น
โครงการที่ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในทุกระดับด้วยเช่นกัน

ปีงบประมาณ 2529 งาน/โครงการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน เน้นหนักทางด้านวิชาการหรือการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร
ได้แก่ โครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา โครงการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน
งานปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา โครงการปรับปรุงและ
พัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการนิเทศและตรวจเยี่ยม โครงการพัฒนาศึกษา-
นิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี โครงการประชุมหัวหน้าการประถม

ศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกัน และยังเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในทุกระดับ

ปีงบประมาณ 2530 งาน/โครงการส่วนใหญ่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เน้นหนักทางด้านงานวิชาการหรือการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ โครงการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา โครงการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน โครงการนิเทศและติดตามผลการจัดการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี โครงการนิเทศและตรวจเยี่ยม โครงการประชุมหัวหน้าประถมศึกษาอำเภอ โครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นงาน/โครงการที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยเฉพาะโครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นโครงการที่มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้แก่บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีโดยตรง และยังเป็นงาน/โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ปีงบประมาณ 2531 งาน/โครงการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เน้นหนักทางด้านงานวิชาการหรือการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน โครงการนิเทศติดตามผลการจัดการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี งานนิเทศและตรวจเยี่ยมโรงเรียน งานประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โครงการพัฒนาศึกษานิเทศก์ โครงการพัฒนาบุคลากรกลุ่มโรงเรียน โครงการอบรมครูวิชาการประชุมกลุ่มโรงเรียน โครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นงาน/โครงการที่เน้นการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกัน สำหรับโครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2531 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงเป็นโครงการที่ส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยให้ผู้นิเทศสามารถดำเนินงานนิเทศการศึกษาได้โดยมีเครื่องมือนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนใช้

สำหรับงาน/โครงการอื่น ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปี
งบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2530 นั้น ส่วนใหญ่เป็นงาน/โครงการที่เน้น
ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยใช้เทคนิคการนิเทศเป็นรายกลุ่ม และใช้การประชุมอบรม
สัมมนาเป็นกิจกรรมในการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนปีงบประมาณ 2531 งาน/โครง-
การ ส่วนใหญ่นำมาซึ่งงานวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2531

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก
งานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร
โรงเรียนต่ำกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด

2. การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

2.1 งานเกี่ยวกับวิชาการ หรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

การกำหนดความรับผิดชอบงานวิชาการหรือการเรียนการสอน
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ให้
คณะครูเป็นผู้กำหนด ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ให้ผู้บริหารเป็นผู้กำหนด

การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู เรื่องจุดหมาย หลักการ และ
โครงสร้างของหลักสูตร ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครูเข้า
รับการอบรม ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู เรื่องการเลือกใช้กิจกรรม
การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียน
ส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครูเข้ารับการอบรม ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ
การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การปรับปรุงแผนการสอน คู่มือครู กำหนดการสอน กิจกรรม การเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครูเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการสอน คู่มือครู กำหนดการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน และร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครู ทำการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การส่งเสริมให้ครูจัดทำกำหนดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครู เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการจัดทำกำหนดการสอนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การสนับสนุนให้ครูจัดทำบันทึกการสอนหรือแผนการสอนย่อย ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การให้ครูจัดทำบันทึกการสอนกลุ่ม ประสพการณ์ที่รับนิชอบ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การจัดทำและปรับตารางสอนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอน การให้มีคณะกรรมการจัดทำและปรับตารางสอนของโรงเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ครูจัดทำตารางสอนเอง

การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมสร้างนิสัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดให้มีห้องพิเศษ เพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรม ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแก่ครู

การสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ให้โรงเรียนจัดหาจัดซื้อสื่อสำเร็จมาให้ครูใช้ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การแนะนำให้ครูวิเคราะห์จุดประสงค์ การเรียนรู้ เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน

การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้คุ้มค่าและเกิด ประสิทธิภาพ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียน

การสอนเป็นส่วนกลาง โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนให้มีการสาธิตหรือแนะนำวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน

การสนับสนุนให้ครูสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตร ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ทุกจุดประสงค์ และทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและ ประเมินผล

การนำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่ไ้สร้างและใช้แล้วมาปรับปรุง เพื่อให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ให้ครูวิเคราะห์ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนของตนเอง ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน

การปรับปรุงวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อให้มี ประสิทธิภาพ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การชี้แจงให้ครูเข้าใจ วัตถุประสงค์และวิธีการประเมินอย่างชัดเจน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนภายในโรงเรียน

การนิเทศการสอนในชั้นเรียนแก่ครู ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสาธิตการสอน

การสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจันทบุรี

2.2 งานเกี่ยวกับการพัฒนาครูภายในโรงเรียน

การประชุมนิเทศครูใหม่หรือครูใหม่หรือครูย้ายมาใหม่ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การแนะนำให้รู้จักบุคลากรภายในโรงเรียน ส่วน วิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ให้คู่มือครูเพื่อศึกษา

การพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการของครู ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครู เข้ารับการอบรมสัมมนาทางบ้าน วิชาการ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ครู

การพัฒนาคุณลักษณะส่วนตัวของครูที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ การทำงานอย่างมีความสุข ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดให้มีการพบปะสังสรรค์และรื่นเริงในบางโอกาส ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การจัดแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

2.3 งานเกี่ยวกับการจัดสิ่งสนับสนุนและบริการด้านอื่น ๆ

การจัดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การให้คณะครูวางแผนจัดและดำเนินการปรับปรุง ร่วมกัน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ครูแต่ละคนแยกดำเนินการ เฉพาะ ส่วนที่ตนรับผิดชอบ

การจัดห้องสมุด หรือมุมหนังสือของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ เปิดบริการช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน และเวลาที่พักกลางวัน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ เปิดบริการช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน พักกลางวัน และเวลาเย็นหลังเลิกเรียน

การจัดให้ครูทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำระเบียบสะสม

การสนับสนุนให้มีการนำแหล่งวิทยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ปรากฏว่าวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ สนับสนุนให้นักเรียนนำผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปเผยแพร่และปฏิบัติที่บ้าน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ สนับสนุนให้ครูใช้สถานที่ประกอบการในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3. กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3.1 กระบวนการวางแผน

การสำรวจความต้องการจำเป็นทางด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การประชุมสัมมนา คณะครูทั้งหมด ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การใช้แบบสอบถามถามคณะครูทั้งหมด ในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดลำดับความสำคัญ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดลำดับก่อนหลังตามที่มีผู้เสนอ ในการวางแผนงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนใหญ่ คือ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การวางแผนและบันทึกในสมุดประชุมครู ส่วนงานหรือโครงการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และน้อยที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การจัดให้มีแผนตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การตรวจสอบและประเมินผลเป็นระยะ คือ ก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินการ และเมื่อโครงการสิ้นสุด ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ การตรวจสอบหรือประเมินผลเมื่องานหรือโครงการสิ้นสุด

3.2 กระบวนการจัดองค์การ

การจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วยหัวหน้าสาย ชั้น/กลุ่มประสบการณ์ ร่วมกับผู้บริหาร และครูวิชาการโรงเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยหัวหน้าสาย ชั้น/กลุ่มประสบการณ์ ร่วมกับครู ในการกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การให้คณะครูทุกคนในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ให้คณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นผู้กำหนด การชี้แจงแผนงานหรือโครงการให้ผู้ปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการทราบ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดประชุมคณะครู เพื่อชี้แจงโดยผู้บริหารโรงเรียน

ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ หัวหน้าสาย ชั้น/กลุ่มประสบการณ์เป็นผู้ชี้แจง ในการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การมอบหมายเป็นรายบุคคล ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การมอบหมายเป็นคณะบุคคล ในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ เป็นการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการนั้นโดยร่วมกับผู้อื่น ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการนั้นตามลำพัง ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการ วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การให้คณะครูช่วยเหลือกันทำงานตามความสามารถ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ หัวหน้าสาย ชั้น/กลุ่มประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส การประสานงานให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ มีการเขียนโครงการ แผนงาน วิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ทุกคนทราบ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้ร่วมงานได้พบปะสังสรรค์กัน ในการจัดให้มีสื่อและ เครื่องมือในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดให้มีโครงการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การให้ผู้นิเทศจัดหาสื่อและเครื่องมือในการนิเทศตามสภาพ ปัญหา

3.3 กระบวนการนำ

การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การพิจารณาจากคุณสมบัติ คำนึงประสบการณ์การสอน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพิจารณาจากความเชี่ยวชาญในเนื้อหา ในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ผู้บริหารเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำด้วยตนเอง ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ เผยแพร่ผลงานให้สาธารณชน ทราบ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวิทยากร ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ผู้ปฏิบัติงานจัดทำเอง ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดโดยมีคณะกรรมการจัดหาให้ การให้คำปรึกษาแนะนำของผู้บริหาร

โรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านการสอนของบุคลากรในโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ เยี่ยมเยียนชั้นเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดโดยสาขาการสอนในการส่งเสริมค่านิยมและกำลังใจในการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การชมเชยในที่ประชุม ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การประกาศเกียรติคุณให้สาธารณชนทราบ ส่วนโอกาสในการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ เมื่อปฏิบัติงานเสร็จสิ้นลงแล้ว วิธีการที่มีการ ปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ก่อนปฏิบัติงาน

3.4 กระบวนการควบคุม

การติดตามผลการปฏิบัติงานโดยดำเนินการควบคุมการทำงาน ให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน และให้มีคุณภาพตามที่ กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการ ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ผู้บริหาร เสนอแนะหรือให้คำแนะนำ ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดโดยผู้บริหาร เป็น ผู้สั่งการ การกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า วิธีการที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและวิธีปฏิบัติงาน ส่วน วิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด โดยวัดและประเมินผลงานเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

3.5 กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ปรากฏว่า วิธีการที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติคือ บันทึกผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ และรายงานผลเมื่อเสร็จ การปฏิบัติงาน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดโดยสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การ กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ปรับปรุงการ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการกำกับ ติดตามและนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์

และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด การจัดเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงานและผลสรุป การประเมินผลไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป ปรากฏว่า วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานครั้งต่อไป ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ เผยแพร่แก่โรงเรียนอื่น ๆ

4. ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4.1 ปัญหาค่านิยมและการจัดการ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาค่านิยมและการจัดการ และสิ่งที่เป็นปัญหาอันดับ 1 คือ โรงเรียนขาดครูที่มีทักษะและความสามารถที่จะช่วยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ อันดับ 2 คือ ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วนสาเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดครูที่มีทักษะและความสามารถที่จะช่วยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ คือ ครูได้รับการศึกษาเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ สาเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการให้ความรู้เพิ่มเติม สาเหตุที่ผู้นิเทศส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาว่างมาปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สาเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ คือ โรงเรียนไม่ได้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแก่ครูอย่างเป็นทางการ ผลกระทบจากปัญหาค่านิยมและการจัดการที่มีต่อการจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ จัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน แต่ไม่เป็นไปตามขั้นตอน ผลกระทบที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ คือ ไม่สามารถจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้

4.2 ปัญหาค่านิยมงบประมาณ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาค่านิยมงบประมาณในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และสิ่งที่เป็นปัญหา คือ งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานหรือโครงการทางการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน งบประมาณที่ไม่เพียงพอ คือ วัสดุอุปกรณ์ตามที่โรงเรียนต้องการ โดยมีสาเหตุมาจากหน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณให้น้อย ผลกระทบจากปัญหาค่านิยมงบประมาณที่มีต่อการจัด

คำเนิงานนิตศการศีกษาภายในโรงเรียน คือ จักคำเนิงานนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนได้แต่ไม่เป็นไปตามชั้นตอน ผลกระทบที่โรงเรียนส่วนน้อยพบ คือ ไม่สามารถจักคำเนิงานนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนได้

4.3 ปัญหาค่านวัสดุอุปกรณ์

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาค่านวัสดุอุปกรณ์ในการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียน และสิ่งที่เป็นปัญหาของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการที่จะใช้ในการจักคำเนิงานหรือโครงการทางการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียน ที่จำเป็นต้องปฏิบัติอยู่ในโรงเรียนตามปกติ โดยสาเหตุที่โรงเรียนส่วนน้อยพบ คือ โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจักซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีกว่าที่เป็นอยู่ ผลกระทบจากปัญหาค่านวัสดุอุปกรณ์ที่มีต่อการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ จักคำเนิงานนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนได้แต่ไม่เป็นไปตามชั้นตอน ผลกระทบที่โรงเรียนส่วนน้อยพบ คือ ไม่สามารถจักคำเนิงานนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนได้

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี มีปัญหาในการจัดการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียน โดยจักอันคิมความสำคัญให้ปัญหาค่านบุคลากรเป็นอันดับ 1 เกี่ยวกับการจัดการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียน

สำหรับรายละเอียดของข้อมูลจากการศีกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการนิตศการศีกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 40 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลจากสมุดบันทึกการประชุมประจำเดือน สรุปได้ว่าทุกโรงเรียนมีการประชุมประจำเดือน ผู้เข้าร่วมประชุม คือ ผู้บริหารและคณะครูทั้งโรงเรียน โดยระบุนิตศการศีกษาของการประชุม 4 ลักษณะ คือ การแจ้งข่าวทางวิชาการเพื่อทราบ การแจ้งข่าวทางวิชาการเพื่อถือปฏิบัติ การสั่งการทางวิชาการ และการประชุมปรึกษาหารือ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมในลักษณะการแจ้งข่าวทางวิชาการเพื่อถือปฏิบัติ โดยสาระของการประชุมของทุกโรงเรียนเกี่ยวกับงานค่านวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน โดยเฉพาะเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนสาระของ

การประชุมที่มีน้อยที่สุด คือ การสอนซ่อมเสริม

2. ข้อมูลจากสมุดบันทึกการประชุมทางวิชาการ สรุปได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดประชุมทางวิชาการ ผู้เข้าร่วมประชุมทางวิชาการของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารและคณะครูทั้งหมด โดยระบุวัตถุประสงค์ของการประชุม 4 ลักษณะ เช่น เกี่ยวกับการประชุมประจำเดือน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมในลักษณะ เป็นการแจ้งข่าวทางวิชาการเพื่อทราบ โดยสาระของการประชุมของโรงเรียนส่วนใหญ่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน โดยเฉพาะเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนสาระของการประชุมที่มีน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. ข้อมูลจากสมุดบันทึกการศึกษา สรุปได้ว่า ทุกโรงเรียนได้รับการนิเทศการศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจำนวนต่ำกว่า 10 ครั้ง สำหรับผู้ให้การนิเทศมี 2 ลักษณะ คือ ผู้ให้การนิเทศจากภายนอกโรงเรียน และผู้ให้การนิเทศจากภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศภายนอกโรงเรียน คือ ศึกษาานิเทศก์อำเภอ และโรงเรียนส่วนน้อยได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศภายนอกโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนผู้นิเทศจากภายในโรงเรียนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน สำหรับลักษณะของกิจกรรมการนิเทศของทุกโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้ให้การนิเทศทำการนิเทศแก่ผู้บริหารเพื่อนำไปปฏิบัติกับครู ซึ่งเรื่องที่ยุ้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนน้อยที่ได้รับการเสนอแนะ คือ การวัดและประเมินผล การเรียน ส่วนการเสนอแนะแก่ครู โดยตรงนั้น เรื่องที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องที่โรงเรียนส่วนน้อยได้รับการเสนอแนะ คือ การสอนซ่อมเสริม ผู้ให้การนิเทศได้บันทึกความเห็นว่ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

4. ข้อมูลจากสมุดตรวจเยี่ยม สรุปได้ว่า ทุกโรงเรียนได้รับการตรวจเยี่ยม โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการตรวจเยี่ยมจากศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้ตรวจเยี่ยมได้เสนอแนะแนวปฏิบัติในการทำงานให้แก่โรงเรียนส่วนใหญ่ โดยการเสนอแนะแก่ครู โดยตรงมากกว่าการเสนอแนะแก่ผู้บริหารเพื่อนำไปปฏิบัติร่วมกับครู โดยได้รับการ

เสนอแนะในเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนการได้รับการเสนอแนะแก่ผู้บริหารเพื่อนำไปปฏิบัติร่วมกับครูนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ ได้รับการเสนอแนะในเรื่องการกำหนดความรับผิดชอบและการมอบหมายงาน ผู้ตรวจเยี่ยมได้บันทึกความเห็นเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน . เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. ข้อมูลที่ได้จากแผน/โครงการปฏิบัติงานของโรงเรียน สรุปได้ว่า ทุกโรงเรียนมีแผน/โครงการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายต้นสังกัด จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการริเริ่มเพื่อการพัฒนา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะของแผน/โครงการปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายต้นสังกัด และจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งลักษณะของงานในแผน/โครงการปฏิบัติงานของทุกโรงเรียน เกี่ยวกับงานด้านวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ในแผน/โครงการปฏิบัติงานของโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้มีการปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบงาน/โครงการนั้น กำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานโดยผู้บริหาร และกำหนดให้มีการประเมินผลโครงการโดยผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ทุกงาน/โครงการ สำหรับโรงเรียนส่วนน้อยที่ไม่ได้ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ทุกงาน/โครงการ มีสาเหตุมาจากมีงาน/โครงการพิเศษจากหน่วยงานต้นสังกัดมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 พัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2531 พบว่า นโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระยะแรกนั้น ให้ความสำคัญกับการศึกษาภายในโรงเรียนโดยตรง แต่เป็นนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทั่วไป และในปีต่อ ๆ มาเริ่มเน้นที่การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมากขึ้น กล่าวคือ

ในผังประมาณ 2529 มีนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาว่า เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน และให้มีการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้มีการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนนั่นเอง ในผังประมาณ 2530 ก็มีนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเช่นกัน เพื่อเร่งรัดการควบคุม กำกับ ดูแล และ นิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของทุกระดับอย่างจริงจัง และในผังประมาณ 2531 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนอย่างชัดเจน คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งหากพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะพบว่า นโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี มีพัฒนาการจากนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทั่ว ๆ ไป จนกระทั่งกลายเป็นนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยเริ่มจากการปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปโดยทั่วถึง ทั้งนี้เพราะ การนิเทศเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญ งามอกงามแก่ครูโดยทั่วไป (ชาวี มณีศรี 2523 : 31) เมื่อสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรีได้ส่งเสริมให้เกิดการนิเทศการศึกษาแล้ว จึงได้พบปัญหาว่า การนิเทศจากภายนอกโรงเรียนไม่อาจตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ เนื่องจาก บุคลากรทำหน้าที่นิเทศอื่นได้แก่ ศึกษาพิเศษจังหวัด และศึกษาพิเศษอำเภอ มีจำนวน น้อย ไม่เพียงพอแก่การนิเทศอย่างทั่วถึงทุกโรงเรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบ หรือวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการศึกษาโดยอาศัยบุคลากรภายในโรงเรียนเอง เป็นผู้นิเทศ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือหัวหน้าหมวดวิชา รวมทั้งครูที่มีความรู้ ความสามารถ และ ความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการสอนเฉพาะสาขาวิชา บุคลากร เหล่านี้จะต้อง สามารถทำการนิเทศครูในโรงเรียน ในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่ คณะ การให้ความรู้เพิ่มเติม โดยถือหลักการดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดีได้ (ลีปนันทน์ เกตุทัต 2516 : 22) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี จึงได้ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการนิเทศภายในโรงเรียนในผังประมาณ

ก่อกำมา

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการสนองตอบนโยบายการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ในแต่ละปีงบประมาณ พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้จัดให้มีงาน/โครงการที่ตอบสนองนโยบายการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีได้เป็นอย่างดี โดยจัดให้มีงาน/โครงการที่ตอบสนองนโยบายอย่างต่อเนื่องกันทุกปี เช่น เกี่ยวข้องนโยบายการนิเทศการศึกษา ซึ่งงาน/โครงการต่าง ๆ เป็นงาน/โครงการที่ส่งเสริมให้ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และสามารถให้คำแนะนำปรึกษาหรือแก่ผู้ร่วมงานได้ ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนจะต้องทราบว่า ภาระหน้าที่อันถือว่าเป็นหลักของการนิเทศนั้นเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้ถูกต้อง (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2530 : 90) ทั้งในปีงบประมาณ 2530 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแก่ผู้บริหารการศึกษา และผู้อำนวยการวิชาการ ซึ่งได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษจังหวัด ศึกษาพิเศษอำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และสามารถขยายผลการอบรมไปสู่ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้ และในปีงบประมาณ 2531 ได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นโครงการต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้นิเทศเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถสร้างและใช้เครื่องมือนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้ หากพิจารณาถึงงาน/โครงการต่าง ๆ ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี จัดให้มีขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ เปรียบเทียบกับนโยบายการจัดการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2530 และปีงบประมาณ 2531 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี สามารถจัดให้มีงาน/โครงการที่ตอบสนองนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างดียิ่ง ซึ่งในการกำกับติดตามและนิเทศนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้กำหนดมาตรการและเกณฑ์ขั้นต่ำโรงเรียน

ประถมศึกษาในระดัยโรงเรียน และห้องเรียน ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ระดัยโรงเรียน

ให้ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการโดย

1. ประชุมประจำเดือนเพื่อติดตามการดำเนินงานตามมาตรการและเกณฑ์ขั้นต่ำของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. นิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 1 ห้อง/เดือน
3. ประชุมทางวิชาการ 1 ครั้ง/เดือน
4. ปฏิบัติงานนอกสถานที่ไม่เกิน 5 วัน/เดือน
5. ใช้อาคารสถานที่ บริเวณโรงเรียนให้คุ้มค่าและคุณแลรรักษาให้สะอาดเรียบร้อยทุกวัน
6. สรุปผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียน และเสนอประชุมกลุ่ม และส่งข้อมูลย้อนกลับให้ครูทราบ 1 ครั้ง/เดือน

ระดัยห้องเรียน

ให้ครูประจำชั้น ดำเนินการโดย

1. เตรียมการสอน สอนเพิ่มเวลา เพิ่มหลักสูตรทุกครั้ง
2. สอนตามแผนการสอนหรือคู่มือครูทุกครั้ง
3. สอนซ่อมเสริมเป็นประจำ 3 ครั้ง/สัปดาห์
4. กวดขันและติดตามให้นักเรียนมาเรียนสม่ำเสมอทุกวัน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนประถมศึกษา

(สรุปผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปีงบประมาณ 2531 : 8-9)

จากมาตรการและเกณฑ์ดังกล่าว ย่อมเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายใน เป็น

พุทธศาสตร์การ เร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งด้วย

สำหรับงาน/โครงการอื่น ๆ ที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีจัดให้มีขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปีงบประมาณ 2530 นั้น ส่วนใหญ่เป็นงาน/โครงการที่เน้นทางด้านการพัฒนาบุคลากร โดยใช้เทคนิคการนิเทศเป็นรายกลุ่ม และใช้การประชุมอบรม สัมมนา เป็นกิจกรรมในการดำเนินงาน ลักษณะของงาน/โครงการดังกล่าวมีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็จะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2523 : 5) ซึ่งคาดว่าจะมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างดียิ่ง ดังในปีงบประมาณ 2531 งาน/โครงการส่วนใหญ่จึงเน้นหนักทางด้านงานวิชาการ หรือการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนของตนอย่างเต็มที่แล้ว จึงได้จัดให้มีโครงการ เน้นหนักทางด้านงานวิชาการหรือการเรียนการสอน เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

1. งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษารวมทั้ง 3 งาน คือ งานเกี่ยวกับวิชาการ หรือการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และงานเกี่ยวกับการสนับสนุนและบริการ ทั้งนี้เพราะงานทุกงานต่างก็มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดสิงห์บุรี มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่ว่า

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานร่วมกับครู ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2530 : 56)

1.1 งานเกี่ยวกับวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดความรับผิดชอบงานวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน โดยวิธีการให้คณะครูเป็นผู้กำหนดนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาต้องการเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระ กระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพราะหลักการนิเทศการศึกษา ประการหนึ่ง คือ การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย (ชารี มณีศรี 2523 : 31) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้คือ ให้ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนั้น อาจเป็นเพราะ การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์ ควรหลีกเลี่ยงการบังคับ ควรปล่อยให้ครูได้คิดสร้างสรรค์ตามสติปัญญาของแต่ละคน (ชารี มณีศรี 2523 : 32)

ในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครู เรื่องจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครู เรื่องการเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้น โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยวิธีการส่งครู เข้ารับการอบรม อาจเป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับ การนำหลักสูตรไปใช้ และบุคลากรที่เป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร ดังที่ สุมิตร คุณานุกร ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่คอยให้ความรู้ให้คำแนะนำ ให้คำแนะและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร (สุมิตร คุณานุกร 2523 : 132) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้ คือ การเชิญวิทยากร มาให้ความรู้ นั้น อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องหลักสูตรมี

ไม่เพียงพอในการให้บริการแก่โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนทร โคสมิ ที่ว่า โรงเรียนชาดแควนวิทยากร และ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ครู เพื่อใช้ในการจัดดำเนินงานของโรงเรียน (สุนทร โคสมิ 2528 : 468)

ในการปรับปรุงแผนการสอน คู่มือครู กำหนดการสอน กิจกรรมการเรียน การสอน และการส่งเสริมให้ครูจัดทำกำหนดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่นั้น โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งครู เข้าร่วมประชุม ปฏิบัติการจัดทำกำหนดการสอนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษามีสภาพการใช้หลักสูตรที่ใกล้เคียงกัน ประกอบกับกลุ่มโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินงานได้ เพราะบุคลากรของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง (สรุปผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปีงบประมาณ 2531 : 95) ส่วนวิธีการที่โรงเรียน ส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ นั้น คงเป็นเพราะบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องดังกล่าวมีไม่เพียงพอในการให้บริการแก่โรงเรียน

ในการสนับสนุนให้ครูจัดทำบันทึกการสอน หรือแผนการสอนย่อย โรงเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ครูจัดทำบันทึกการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อให้ครู ได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้น เพราะ การทำบันทึกการสอน นับว่าเป็นขั้นสำคัญที่สุดของการวางแผนเพื่อปฏิบัติการสอนของครู เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการที่จะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ (สุวัฒน์ พุทธิเมธา 2523 : 259) นอกจากนี้การเตรียมการสอนด้วยวิธีการทำบันทึกการสอนอย่างละเอียด จะช่วยให้ครูมีความพร้อมในการสอน เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง และสามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้ คือ เชิญ วิทยากรมาให้ความรู้ นั้น โรงเรียนมักประสบกับปัญหาเพราะบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการจัดทำบันทึกการสอนมีไม่เพียงพอในการให้บริการแก่โรงเรียน

ในการจัดทำและปรับตารางสอนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติโดยการให้มีคณะกรรมการจัดทำและปรับ

การรายงานของโรงเรียน ดังนั้นเพราะโดยสภาพการทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีทุกโรงเรียน จะจัดให้มีตารางสอนรวมของโรงเรียน โดยจะจัดตารางสอนของทุกชั้นเรียนไว้ด้วยกัน ดังนั้นการจัดทำตารางสอนจึงต้องมีคณะกรรมการจัดทำและปรับตารางสอนของโรงเรียน เพื่อให้สามารถจัดเวลาและกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้ คือ การให้ครูจัดทำตารางสอนเองนั้น เป็นเพราะเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คือ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีตารางสอนรวมของโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการจัดทำและปรับตารางสอน ดังนั้นจึงมีโรงเรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ครูจัดทำตารางสอนเอง

ในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมสร้างนิสัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดให้มีห้องพิเศษเพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมสร้างนิสัย เช่น กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์จึงจะสามารถจัดกิจกรรมอย่างได้ผลดี ประกอบกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี มีอาคารเรียนเป็นจำนวนมาก และมีห้องว่างเหลือจากการจัดชั้นเรียน จึงสามารถจัดให้มีห้องพิเศษเพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรมสร้างนิสัยได้ (สรุปผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปีงบประมาณ 2531 : 12) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแก่ครู นับเป็นวิธีการที่ดีแก่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คงเป็นเพราะการขาดแคลนวิทยากร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรที่จะศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่ครูภายในโรงเรียนได้ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ กล่าวไว้ว่า ครูใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทมาก เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จะต้องทำการศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525 : 195)

ในการสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้วิธีการโดยโรงเรียนจัดหาจัดซื้อสื่อสำเร็จมาให้ครูใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี มีโครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ซึ่งเป็นการดำเนินการจัดซื้อและผลิตสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของโรงเรียน ในทุกกลุ่มประสบการณ์

ตั้งแต่ชั้น ป.1-6 อย่างต่อเนื่องทุกปี (แผนปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ปีงบประมาณ 2531 : 52-54) จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำข้อ สื่อสำเร็จมาให้ครูใช้ ตามรายละเอียดในเอกสารที่สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด สิงห์บุรีจัดทำ จึงอาจได้สื่อที่ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง ส่วน วิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้ คือ การแนะนำให้ครูวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน นับเป็นวิธีการที่ดี เพราะครูผู้สอนจะสามารถใช้สื่อ การเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อันจะส่งผลให้การ จัด การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้ครูทำการวิเคราะห์ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน

ในการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้คุ้มค่า และเกิดประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนกลาง โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ โรงเรียนสามารถเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ไว้ได้อย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนสามารถหยิบใช้ได้โดยสะดวก เพราะสื่อการเรียน ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การสนับสนุนให้มีการสาธิตหรือนำวิธีการ ใช้สื่อการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่จะทำการสาธิตหรือ แนะนำวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน

ในการสนับสนุนให้ครูสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการปฏิบัติโดยการให้ครูจัดทำเครื่องมือ วัดผลการเรียนรู้ทุกจุดประสงค์ และทุกกลุ่มประสบการณ์ อาจเป็นเพราะครู เป็นผู้ จัด การเรียนการสอน ดังนั้นการจะวัดผลการเรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ควร เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในกลุ่มประสบการณ์นั้น กล่าวคือ ผู้สอนควรเป็นผู้สอนนั่นเอง ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยใช้ คือ การตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ ในการวัดและประเมินผล อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะ ซึ่งควรประกอบไปด้วยครูผู้ มีความรู้ความเข้าใจในทุกกลุ่มประสบการณ์ และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเครื่องมือ จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถใช้วิธีการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัด

และประเมินผลได้

ในการนำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่ไ้สร้าง และใช้แล้วมาปรับปรุง เพื่อให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการโดยให้ครูวิเคราะห์เครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนของตนเอง อาจเป็นเพราะวิธีการนี้จะช่วยให้ครูรู้จักวิธีการ ประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามปรับปรุงเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนที่ตนเองสร้างให้สามารถครอบคลุมประสงค์ของการวัดและ ประเมินผลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การตั้งคณะ- กรรมการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลไม่เพียงพอที่จะจัด ตั้งเป็นคณะกรรมการได้

ในการปรับปรุงวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินอย่าง ชัดเจน ทั้งนี้เพราะการที่ครูได้รับการชี้แจงโดยตรง จะช่วยให้ครูสามารถซักถามข้อ ซ้ำงใจต่าง ๆ จากผู้นี้เทศไ้ตามที่ต้องการ ซึ่งตรงตามหลักการนิเทศที่ว่า การนิเทศ การศึกษาควรเป็นไปอย่างง่าย ๆ และไม่มีพิธีรีตอง (Briggs and Justman 1952 : 141) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลการเรียนภายในโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดครูที่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน หรืออาจเป็นเพราะครูผู้นี้ มีความรู้ความสามารถ ขาดความมั่นใจในตนเอง และขาดการยอมรับจากคณะครูใน โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ ศรีสุวรรณ (2528 : ๑-๑)

ในการนิเทศการสอนในชั้นเรียนแก่ครู โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติ โดยการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน ทั้งนี้เพราะเป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งจะไปเยี่ยมและสังเกต การทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้อย่าง ทั่วถึงครูทุกคนในโรงเรียน แต่การเยี่ยมเยียนที่ได้ผลนั้นจำเป็นต้องมีคู่มือเกี่ยวกับการ สังเกตพฤติกรรมการทำงานควบคู่ไปด้วย และต้องมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเป็น อย่างดี จึงจะทำให้การเยี่ยมเยียนมีงเกิดประโยชน์สูงสุด (Harris 1975 : 85) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การสาธิตการสอน อาจเป็นเพราะผู้นี้เทศ

ภายในโรงเรียนขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าทำการสาธิตการสอนให้แก่ครูภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการสาธิตการสอนในโรงเรียน โดยให้ครูที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ดำเนินการสาธิต และให้มีการอภิปรายหรือทดลองปฏิบัติภายหลังการสาธิต ดังที่ Harris กล่าวว่า การสาธิต (Demonstrating) เป็นการ เสนอลำดับเหตุการณ์ที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าต่อคนกลุ่มหนึ่งได้ชม การสาธิตจะมีคุณค่ามากขึ้น ในกรณีที่มีการดำเนินการสังเกตอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมติดตามมา เช่น การอภิปรายการให้วิดีโอเทปซ้ำอีก และการให้ลองปฏิบัติ (Harris 1975 : 76)

ในการสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการปฏิบัติ คือ การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้เพราะ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่ง เพื่อจัดทำเครื่องมือนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของบุคลากร สามารถจะนำมาเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการพัฒนาบุคลากร (สรุปผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ปีงบประมาณ 2531 : 2) จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจันทบุรี ทั้งนี้เพราะสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจันทบุรี จัดให้มีแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของตนเอง เพื่อดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการสอนของโรงเรียนในสังกัด ตามโครงการในแผนปฏิบัติงาน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น จัดทำขึ้น

1.2 งานเกี่ยวกับการพัฒนาครูภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การปฐมนิเทศครูใหม่ หรือครูย้ายมาใหม่ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการแนะนำให้รู้จักบุคลากรในโรงเรียนนั้น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือบุคคลอื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่น ตรงไปตรงมา และหาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับคนอื่น (ชาวี มณีศรี

2523 : 33) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การให้ครูมือครูเพื่อศึกษา อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มิได้จัดทำคู่มือครูไว้สำหรับให้ครูบรรจุใหม่หรือครูย้าย มาใหม่ศึกษาโดยเฉพาะ ทั้ง ๆ ที่คู่มือครูมีความสำคัญต่อครูบรรจุใหม่หรือครูย้ายมา ใหม่มาก เพราะจะช่วยให้ครูทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน บุคลากรใน โรงเรียน และสภาพแวดล้อมที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจึง ควรจัดทำคู่มือครูเพื่อใช้ในการปฐมนิเทศครูใหม่ หรือครูย้ายมาใหม่ด้วย

ในการพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการของครู วิธีการ ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านวิชาการ ซึ่ง จะช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู ช่วยให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอและมี ความคิดกว้างไกล ซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษา ที่ว่า มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็น อย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะทำงานในสถานการณ์จริง (ชาญชัย อาจิมสมาจาร 2523 : 5) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ครู อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลน วิทยากรที่จะมาให้ความรู้ ซึ่งจำนวนบุคลากรที่จะมาให้การนิเทศ โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีไม่เพียงพอแก่การให้บริการอย่างทั่วถึง

ในการพัฒนาคุณลักษณะส่วนตัวของครูที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีความสุข โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติโดยการจัด ให้มีการพบปะสังสรรค์และรื่นเริงในบางโอกาส เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีขึ้นใน หมู่ครู เพื่อให้เกิดการประสานงานในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงตามหลัก แห่งการนิเทศที่ว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้สึกร่วมกัน ให้แก่ครู และมนุษย์สัมพันธ์อันดีในหมู่ครู (Briggs and Justman 1952 : 141) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การจัดแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนจำนวนไม่มากพอ ที่จะจัดแข่งขันกีฬาระหว่างบุคลากรในโรงเรียนได้

1.3 งานเกี่ยวกับการจัดสิ่งสนับสนุนและบริการด้านอื่น ๆ

จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดบริการเฉพาะโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติ คือ การให้คณะกรรมการวางแผนจัดและดำเนินการปรับปรุงร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการนิเทศการศึกษาที่ว่า เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกรู้ว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน (Gwynn J. Minor 1964 : 27) เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระ กระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบาย (ชาวี มณีศรี 2523 : 32) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การให้ครูแต่ละคนแยกดำเนินการเฉพาะส่วนที่ตนรับผิดชอบนั้น เป็นวิธีการที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ งานร่วมกันของครูภายในโรงเรียน ซึ่งขัดต่อหลักการและจุดหมายของการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน

ในการจัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติโดยเปิดบริการช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน และเวลาพักกลางวัน อาจเป็นเพราะช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนและเวลาพักกลางวัน เป็นเวลาที่ครูบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดซึ่งเป็นนักเรียน มีเวลาเพียงพอที่จะให้การบริการได้อย่างเต็มที่ ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การเปิดบริการช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน พักกลางวัน และเวลาเย็นหลังเลิกเรียน อาจเป็นเพราะเวลาเย็นหลังเลิกเรียน เป็นเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องเดินทางกลับบ้าน ซึ่งตามโครงการสร้างเสริมวินัยนักเรียน นักเรียนต้องเดินทางกลับบ้านพร้อม ๆ กัน จึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะใช้และให้บริการ

ในการจัดให้ครูทำบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ทั้งนี้เพราะการจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่ครูประจำชั้นจะต้องจัดทำให้แก่เด็กทุกคนในชั้นเรียน ซึ่งจะมีข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนรวมอยู่ในนั้น ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การจัดทำระเบียบสะสม นั้นเป็นเพราะโรงเรียนมีสมุดประจำตัวนักเรียนอยู่แล้ว ดังนั้นการจัดทำ

ระเบียบสะสมจึงไม่มีความจำเป็นเท่าที่ควร โรงเรียนจึงมีการปฏิบัติน้อย

ในการสนับสนุนให้มีการนำแหล่งวิทยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การสนับสนุนให้นักเรียนนำผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปเผยแพร่และปฏิบัติที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ที่ว่า ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน (Gwynn J. Minor 1964 : 31) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การสนับสนุนให้ครูใช้สถานประกอบการในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะชุมชนยังไม่เข้าใจถึงวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีพอที่จะอนุญาตให้โรงเรียนเข้าไปใช้สถานประกอบการในชุมชน และครูผู้สอนบางคนยังไม่มีความชำนาญพอที่จะขอใช้สถานประกอบการในชุมชน

2. กระบวนการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ให้ความสำคัญงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนอย่างมีขั้นตอนตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 5 กระบวนการ คือ กระบวนการวางแผน กระบวนการจัดองค์การ กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม และกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนย่อมทำให้งานสำเร็จลงด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะกระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนการนิเทศการศึกษาที่สำคัญขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระเบียบแบบแผนนั้น จะต้องเป็นแบบแผนที่ดี มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องอย่างมีระเบียบพร้อมด้วยเหตุผล และเป็นไปได้ วิจิตร (ธีระกุล) วรุศบางกูร และคณะ (2519 : 158-160)

2.1 กระบวนการวางแผน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการสำรวจความต้องการจำเป็นทางด้านงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน โดยวิธีการจัดประชุมสัมมนาคณะครูทั้งหมด ทั้งนี้เพราะ การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

ครูควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจความร่วมมือกันระหว่างครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ คือ การช่วยแก้ปัญหาค่าเงินการเรียนการสอน (ซารี มดีศรี 2523 : 32) ในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศที่ว่า การนิเทศการศึกษา ควรจะเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่ ควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล (Briggs and Justman 1952 : 141)

โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการวางแผนงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้โดยไม่เกิดการซ้ำซ้อนกัน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มักจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ในห้องผู้บริหาร โรงเรียน สำหรับงานหรือโครงการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะการนิเทศเกี่ยวข้องกับปัญหาของการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาหลักสูตร (ซารี มดีศรี 2523 : 32) ส่วนงานโครงการที่โรงเรียนส่วนน้อยจัดทำมี คือ งานการพัฒนามูลสาร อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้รับการพัฒนามูลสารอย่างเพียงพอแล้วในแต่ละปีงบประมาณที่ผ่านมา (จากการศึกษาพัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527-2531) โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำมีแผนตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยวิธีการตรวจสอบและประเมินผลเป็นระยะ คือ ก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินการ และเมื่อโครงการสิ้นสุด นับเป็นวิธีการที่โรงเรียนจะสามารถทราบจุดดีจุดบกพร่องของการดำเนินการแต่ละขั้นตอนได้อย่างดี เพื่อให้สามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ทันต่อเหตุการณ์ และบังเกิดผลดีต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.2 กระบวนการจัดองค์การ

โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดทำมีคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยเฉพาะ โดยใช้วิธีการให้คณะกรรมการประกอบด้วยหัวหน้าสายชั้นกลุ่มประสมการณ์ ร่วมกับผู้บริหาร และครูวิชาการ โรงเรียน

ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการศึกษาโดยอาศัย
 บุคลากรภายในโรงเรียนเองเป็นผู้นิเทศ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือหัวหน้าหมวด
 วิชา รวมทั้งครูที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์ใน
 การสอน โดยเฉพาะสาขาวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูใน
 โรงเรียน ในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะ การให้ความรู้เพิ่มเติม
 โดยถือหลักการณีกกำลังกับปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดีได้ (สิปปนนท์ เกตุทัต 2518 :
 132) ในการกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่
 ใช้วิธีการให้คณะครูทุกคนในโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาภายใน
 โรงเรียน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต้องประกอบด้วย การยอมรับ
 การปฏิบัติตาม การร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการ
 ทางการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษา
 ภายในโรงเรียนที่ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จได้ก็จำเป็นจะต้องอาศัย
 ความร่วมมือกันทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ หากขาดความ
 ร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การนิเทศจะไม่มีโอกาสพบความสำเร็จได้เลย (สังค
 อุทรานันท์ 2530 : 120) ในการชี้แจงแผนงานหรือโครงการให้ผู้ปฏิบัติงานตาม
 แผนงานหรือโครงการทราบ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดประชุมคณะครู เพื่อชี้แจง
 โดยผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะครูใหญ่เป็นผู้นำทางการศึกษา (ค่านวิชาการ)
 ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน ครูใหญ่จึงต้องมีบทบาทในการนิเทศ
 การศึกษาภายในโรงเรียน งานนี้เป็นงานในหน้าที่โดยตรง (ยง วัชชวัลดู 2524 :
 42) ในการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธี
 การมอบหมายเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน
 โดยการสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้กับครู เปิดโอกาสให้ครูทำงานที่ใช้ความคิดริเริ่ม
 ของตัวเองให้มาก (สุจริต เพียรชอบ 2514 : 24) ทั้งนี้เพราะกิจกรรมบางอย่าง
 ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน ไม่ควรขอร้องให้ครูทำในสิ่งที่เขาไม่สามารถทำได้
 (ชาวี มณีศรี 2523 : 32-33) ในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบแผนงานหรือ
 โครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการ โดยร่วมกับ
 ผู้อื่น ทั้งนี้เพราะโดยหลักของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น เป็นการทำงาน

ร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีการมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบแผนงานหรือโครงการ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติโดยการให้คณะครูช่วยเหลือกันทำงานตามความสามารถ นับเป็นความพยายามให้ครูรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นทั้งในชั้น และเพื่อนร่วมงานโดยทั่วไป ซึ่งเป็นงานนิเทศที่ครูใหญ่ต้องกระทำในการสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน (สุจิต เทียรชอม 2514 : 24) สำหรับวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ หัวหน้าสายชั้น/กลุ่มประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาสนั้น เป็นเพราะหัวหน้าสายชั้น/กลุ่มประสบการณ์ ไม่มีเวลาเพียงพอเนื่องจากมีภาระหน้าที่ในการสอนมากเช่นเดียวกับครูในโรงเรียนทุกคน สำหรับการประสานงานให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติโดยมีการเขียนโครงการ แผนงาน วิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ทุกคนทราบ ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษา คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ความสัมพันธ์ของบุคคลในด้านการนิเทศการศึกษา จะต้องออกมาในรูปของการวางโครงการ เพื่อปฏิบัติงานให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรืออาจจะหมายถึง การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระเบียบนั่นเอง โดยอาศัยโครงการเป็นจุดสำคัญ แต่ก่อนจะวางโครงการจะต้องมีแผนงานก่อน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2530 : 103) ดังนั้นการจัดทำแผนงาน โครงการ วิธีการทำงานต่าง ๆ ให้ทุกคนทราบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ปฏิบัติงานในระบบการนิเทศการศึกษาในการจัดให้มีสื่อและเครื่องมือในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ คือ จัดให้มีโครงการผลิตสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนรู้สภาพปัญหา และสามารถตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อหาขอบเขตและแนวทางในการปฏิบัติงานได้ตรงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะได้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ ให้ผู้นิเทศจัดหาสื่อและเครื่องมือในการนิเทศตามสภาพปัญหา อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศให้แก่ครู

2.3 กระบวนการนำ

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการพิจารณาจากคุณสมบัติด้าน

ประสพการณ์สอน อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องการให้เกิดการยอมรับในตัวผู้นิเทศ
 จึงสร้างลักษณะการเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษและประสบการณ์
 ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการให้เป็นที่ปรึกษาของครู (Gwynn J. Minor
 1964 : 29) ในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานคานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
 โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ผู้บริหารเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะ
 ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน ครูใหญ่จึงต้องมีบทบาทในการนิเทศ
 การศึกษาภายในโรงเรียน (ยง วัชรวิไล 2524 : 42) ซึ่งผู้นิเทศจากภายใน
 โรงเรียนย่อมรู้ปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง และสามารถให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง
 ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การเผยแพร่ผลงานให้สาธารณชนทราบ ควร
 ได้รับการปฏิบัติให้มากขึ้น เพราะการนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ ซึ่งครูเหมือนวิชาชีพ
 อื่น คือ ต้องการได้รับการยกย่องชมเชย การบำรุงขวัญ (ชาวี มณีศรี 2523 : 32)
 ดังนั้นการเผยแพร่ผลงานของครู ย่อมทำให้ครูเกิดกำลังใจที่จะปฏิบัติ สำหรับการสนับสนุน
 คำนวณวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวิชาการ วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่
 ปฏิบัติ คือ ให้ผู้ปฏิบัติงานจัดหาเอง อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีงบประมาณจำกัด ไม่
 สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนแหล่งวิชาการ เพื่อให้บริการ
 แก่ครูในโรงเรียนอย่างทั่วถึง ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ มีคณะกรรมการ
 จัดหาให้ นั่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาที่ว่า การนิเทศเป็นการช่วยกระตุ้น
 เตือน การประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู โดยทั่วไป อาจจะ
 ทำได้โดยจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ ทั้งนี้ทำได้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น
 (ชาวี มณีศรี 2523 : 32) ในการให้คำปรึกษาแนะนำของผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็น
 ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานคานการสอนของบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้
 วิธีการปฏิบัติโดยการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการ
 นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการเยี่ยมชั้นเรียน เป็นเทคนิคที่ได้ผล
 เป็นอย่างมากในการนิเทศการศึกษา การเยี่ยมเยียนเป็นการติดตามผลงานของการ
 สังเกตการสอน จุดที่จะให้ความสนใจก็คือ พัฒนาการของบทเรียน ไม่ใช่ตัวครูหรือจุดอ่อน
 ของครู เพราะมันเป็นผลต่อความเจริญงอกงาม และการปรับปรุงครู (ชาญชัย
 อาจินสมาจาร 2525 : 47) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การสาธิต

การสอน อาจเป็นเพราะชาคครูที่มีประสบการณ์ หรือมีความรู้ความสามารถ หรือครูชาคความสนใจในตนเอง ซึ่งโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการสาธิตการสอน ทั้งนี้เพราะการสาธิตการสอนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจูงใจต่อความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครู และก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ครูโดยผู้นี้เทศหรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนจะเป็นผู้สาธิตการสอนให้ครูอื่น ๆ ครู (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2525 : 51-54) ในการส่งเสริมค่านิยมและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การชมเชยในที่ประชุม เป็นวิธีการที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการประชุมจะมีลักษณะเป็นทางการ เพราะมีการวางแผนล่วงหน้า และมีลักษณะไม่เป็นทางการ เพราะบรรยากาศระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจะมีลักษณะของความ เป็นมิตร การประชุมจะมีประโยชน์ถ้าสมาชิกในหมู่คณะมีความสัมพันธ์อันดีให้ความร่วมมือ และร่วมกันปฏิบัติงาน (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2525 : 62-65) ซึ่งครูก็เหมือนวิชาชีพอื่น คือ ต้องการได้รับการยกย่องชมเชย การบารุงขวัญ เมื่อขวัญกำลังใจของครูสูง ย่อมทำให้การสอนดีตามไปด้วย (ชาวี มณีศรี 2523 : 33) ส่วนวิธีการที่โรงเรียนส่วนน้อยปฏิบัติ คือ การประกาศเกียรติคุณให้สาธารณชนทราบนั้น ควรได้รับการส่งเสริมควบคู่กันไปกับการชมเชยในที่ประชุม ส่วนโอกาสในการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการปฏิบัติเมื่อการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นลงแล้ว อาจเป็นเพราะเมื่อการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นลง งานจะได้รับการประเมินคุณภาพ และความสำเร็จของงานจึงทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานเพื่อแจ้งให้ผูที่เกี่ยวข้องทราบ

2.4 กระบวนการควบคุม

จากผลการวิจัยพบว่า การติดตามผลการปฏิบัติงานโดยค่านิยม การควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามกำหนดเวลาขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน และให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน หรือโครงการนั้น โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ผู้บริหาร เสนอแนะหรือให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศที่ว่า การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย ครูใหญ่เป็นผู้นำทางการศึกษา (ค่านิยมวิชาการ) มากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง และการนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์ ควรหลีกเลี่ยงการบังคับ การปฏิบัติที่ไม่ซื่อตรง การประเมินค่า เข้มงวด

ตรวจตรา จักมาตรฐานและพิธีรีตอง ควรสร้างบรรยากาศให้ครูได้พยายามคิดหา
 วิธีทำงานแบบใหม่ ๆ ปล่อยให้ครูได้คิดสร้างสรรค์ตามสติปัญญาของแต่ละคน (ชาวี
 มณีศรี 2523 : 31-32) ในการกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน
 วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและวิธีปฏิบัติงาน
 ทั้งนี้เพราะการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและวิธีปฏิบัติงาน จะช่วยให้โรงเรียน
 สามารถดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้น
 โรงเรียนสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที

2.5 กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่า การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตาม
 แผนงานหรือโครงการ วิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การบันทึกผลการปฏิบัติงาน
 เป็นระยะ และรายงานผลเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผล
 งาน ในกระบวนการวางแผนงานนิเทศการศึกษา ที่ว่า การประเมินผลงาน กำหนดวิธี
 การ ประเมินผลงานไว้เป็นระยะ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ควรจะประเมินผลทั้งด้าน
 ปริมาณ และคุณภาพ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2530 : 103) และประเมินผลงาน
 ส่วนมากประเมินภายหลังเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เพื่อประเมินคุณภาพ และความ
 สำเร็จของงานด้วย (สันต์ ชรรณบำรุง และคณะ 2523 : 141) ในการกำหนด
 วัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการกำหนดวัตถุประสงค์
 ประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของ
 กระบวนการกำกับ ติดตามและนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โรงเรียนประถมศึกษา
 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการประเมิน สอดคล้องกับการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
 ตามแผนงานหรือโครงการ ทั้งนี้เพราะการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จาก
 การประเมินไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ นั้น จึงทำให้โรงเรียน
 ต้องมีการบันทึกผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ และรายงานผลเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน
 ส่วนการจึกเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงาน และผลสรุปการประเมินผลไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป
 โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ให้นำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานครั้งต่อไป จะเป็นประโยชน์
 ต่อการปฏิบัติงานของ โรงเรียนอย่างยิ่ง

3. ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่า พบปัญหาทั้งทางด้านบุคลากร การจัดการ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ โดยได้จัดอันดับความสำคัญของปัญหา อันดับ 1 คือ ปัญหาด้านบุคลากร และระบุปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ คือ โรงเรียนขาดครูที่มีทักษะ และความสามารถที่จะช่วยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ โดยระบุสาเหตุของปัญหาว่า ครูได้รับการศึกษาเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ได้จัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแก่ครูยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้จากการศึกษาแผนปฏิบัติงานและสรุปผลการปฏิบัติงาน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า มีโครงการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพียงโครงการเดียวเท่านั้น จึงอาจทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนยังมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนทางด้านวิทยากรและแหล่งวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่ครูภายในโรงเรียน ให้สามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังได้ระบุปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง คือ ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุสาเหตุของปัญหาว่า ผู้นิเทศมีภาระในการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาว่างมาปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูต้องปฏิบัติงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปฏิบัติงานโครงการพิเศษต่าง ๆ และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ผลกระทบจากปัญหาด้านบุคลากร การจัดการ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ที่มีต่อการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ คือ จัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้ แต่ไม่เป็นไปตามขั้นตอน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุมาจาก การขาดครูที่มีทักษะและความสามารถที่จะช่วยทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการที่จะใช้ในการจัดดำเนินงานหรือโครงการทางการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั่นเอง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมสัมมนาผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายในโรงเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. โรงเรียนควรร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน จัดให้มีการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน และสำรวจรายการสื่อที่โรงเรียนต้องการ เพื่อจัดประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู
3. หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดประชุมสัมมนา ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ทำหน้าที่นี้เทศ เพื่อทำการสาธิตวิธีการสอนแบบต่าง ๆ
4. หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดประชุมสัมมนา ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง
5. โรงเรียนควรมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยตรง และจัดหาเวลาให้แก่ผู้นี้เทศให้เพียงพอต่อการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบหรือวิธีการให้ความรู้คานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแก่ผู้บริหาร หรือผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาภายในโรงเรียน
2. ควรศึกษาความต้องการ การนิเทศเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหาร โรงเรียน และผู้นี้เทศภายในโรงเรียน